

UNIVERSITY
OF WARWICK

DHRP
Digital Health & Rights Project

Economic
and Social
Research Council

Mô-đun: Chống lại thông tin sai lệch.

Module này là một khóa học ngắn (30-45 phút), tự học, nhằm giúp bạn đối phó với vấn nạn thông tin sai lệch trong và về cộng đồng của bạn.

Nó xuất phát từ "nghiên cứu hành động có sự tham gia" của Dự án Sức khỏe và Quyền Kỹ thuật số (DHRP) (Davis, 2025) với những người trẻ tuổi đến từ nhiều hoàn cảnh khác nhau ở Colombia, Ghana, Kenya và Việt Nam. Những người tham gia nghiên cứu này thường mô tả việc gặp phải thông tin sai lệch liên quan đến sức khỏe trên mạng; đặc biệt là về các chủ đề HIV cũng như sức khỏe tình dục và sinh sản (Mjwana và cộng sự, 2021; Davis và cộng sự, 2023).

Mặc dù có rất nhiều nguồn tài liệu hữu ích để chống lại thông tin sai lệch và thông tin xuyên tạc nói chung (một số tài liệu được liên kết trong mô-đun này), DHRP đã tìm cách tạo ra một khóa học giáo dục đáp ứng trực tiếp những trải nghiệm và mối quan tâm của những người tham gia nghiên cứu. Theo đó, mô-đun này được xây dựng dựa trên phản hồi từ một cuộc khảo sát với 25 cố vấn cộng đồng và xã hội dân sự của DHRP tại Colombia, Ghana và Việt Nam về các loại thông tin sai lệch và thông tin xuyên tạc mà họ gặp phải, các chiến lược họ đã sử dụng để chống lại thông tin xấu này, và những gì họ muốn một mô-đun như thế này bao gồm. Nó cũng đã được sửa đổi theo phản hồi từ những người đã trả lời khảo sát..

Đối tượng mục tiêu của mô-đun này phản ánh các thành viên xã hội dân sự và cộng đồng tham gia vào các dự án nghiên cứu, vận động và giáo dục của DHRP, bao gồm cả những người bị thiệt thòi do khuynh hướng tình dục, bản dạng giới, nghề mại dâm hoặc tình trạng nhiễm HIV. Các tình huống trong mô-đun này được rút ra từ các phản hồi khảo sát và các phát hiện nghiên cứu rộng hơn của DHRP. Tuy nhiên, mô-đun này cũng có thể được sử dụng bởi các nhà hoạt động và cá nhân từ các lĩnh vực khác muốn chống lại thông tin sai lệch trong hoặc về cộng đồng của họ. Vì mục đích đó, mục tiêu của mô-đun là cung cấp cho bạn các công cụ để xác định và chống lại thông tin sai lệch trực tuyến..

Module này do Tiến sĩ Jack Wilson biên soạn, được phát triển với sự hỗ trợ của Đại học Warwick và Hội đồng Nghiên cứu Kinh tế và Xã hội (mã số tài trợ: ES/X004635/1).

Giới thiệu về DHRP

Dự án Sức khỏe và Quyền Kỹ thuật số (DHRP) tập hợp các nhà khoa học xã hội quốc tế, luật sư nhân quyền, nhà vận động vì sức khỏe, nhà vận động vì quyền và mạng lưới những người sống chung với HIV để tiến hành nghiên cứu và vận động cho quản trị kỹ thuật số dựa trên quyền ở Colombia, Ghana, Kenya, Việt Nam và trên toàn cầu (trang web: <https://digitalhealthandrights.com>)

1. Những nội dung bạn sẽ học trong mô-đun này

Cách nhận biết thông tin sai lệch, thông tin xuyên tạc và thông tin độc hại.

Cách xác minh thông tin có đúng sự thật hay không.

Cách phản bác thông tin sai lệch, thông tin xuyên tạc và thông tin độc hại trên mạng..

Điều này bao gồm các cách thức tương tác với những người đăng tải nội dung này cũng như các cách báo cáo nội dung này cho các nền tảng và tìm kiếm sự bồi thường.

Bạn cũng sẽ tìm hiểu về các nguồn tài nguyên bổ sung có thể giúp bạn chống lại thông tin sai lệch.

2. Định nghĩa các thuật ngữ: Thông tin sai lệch, thông tin xuyên tạc và thông tin độc hại

Thông tin sai lệch: Thông tin không đúng sự thật được lan truyền mà không có ý định đánh lừa hoặc gây hại.

Thông tin sai lệch có thể là việc ai đó đăng tải tin đồn mà họ nghe được rằng sẽ có sự thiếu hụt thuốc kháng virus trong tương lai. Họ không có ý định làm hại ai (ngược lại!), nhưng có thể làm vậy nếu tin đồn mà họ lan truyền gây ra sự hoảng loạn, hoặc thậm chí gây ra tình trạng thiếu hụt mà họ lo ngại..

Các thuyết âm mưu, giống như những thuyết về nguồn gốc "thực sự" của HIV, thường cũng chứa thông tin sai lệch (nhưng không phải lúc nào cũng vậy).

Tôi nghe nói tháng tới sẽ thiếu thuốc kháng virus. Hãy tích trữ nếu có thể.!

Thông tin sai lệch: Thông tin không chính xác được tạo ra và lan truyền với mục đích đánh lừa hoặc gây hại.

Thông tin sai lệch có thể xuất hiện dưới hình thức một tổ chức chính trị, tôn giáo hoặc truyền thông tuyên bố rằng đang có một "đại dịch" HIV xảy ra ở quốc gia của bạn, do người LGBTI+, người bán dâm hoặc các nhóm thiểu số gây ra.

Tuy gián tiếp nhưng mục đích của các tổ chức này là gây hại cho người LGBTI+, người lao động tình dục hoặc các dân tộc thiểu số thông qua việc gia tăng phân biệt đối xử và thậm chí có thể là bạo lực đối với họ. "Tin giả" hầu như luôn là thông tin sai lệch.

Việc chăm sóc người nhiễm HIV đang lấy đi nguồn kinh phí của các bệnh viện.!

Các tổ chức phi chính phủ quốc tế đang bí mật lan truyền HIV!

Thông tin sai lệch: Thông tin đúng sự thật nhưng được trình bày theo cách cổ ý gây hại cho một người hoặc một nhóm người.

Tôi nghĩ mọi người nên biết rằng Mary bị nhiễm HIV.

Việc một người công khai tình trạng nhiễm HIV của người khác trên mạng là một ví dụ về thông tin sai lệch.

Tài liệu bổ sung: Nếu bạn muốn tìm hiểu thêm về thông tin sai lệch, thông tin xuyên tạc và thông tin độc hại, bộ công cụ Digital Enquirer Kit của Tactical Tech cung cấp thêm các ví dụ minh họa về cách chúng có thể xuất hiện trong cuộc sống hàng ngày của bạn:
<https://digitalenquirer.org/en/identifying-and-responding-to-misinformation/>

3. Tại sao mô-đun này chỉ tập trung vào việc chống lại thông tin sai lệch?

Thực tế không hẳn vậy, nhưng hầu hết thời gian rất khó để biết được ý định của ai đó khi tạo ra hoặc chia sẻ thông tin không chính xác hoặc gây hại. Tài liệu nhằm mục đích đánh lừa và/hoặc gây hại có thể được chia sẻ bởi người không có ý định đó và ngược lại.

Ví dụ, bạn có thể thấy một thành viên trong cộng đồng đăng bài quảng bá một loại “phương pháp chữa trị thần kỳ” mới hoặc một chế độ ăn kiêng, thực phẩm bổ sung, hay liệu pháp thay thế nào khác cho HIV mà họ tìm thấy trên mạng. Có khả năng người này tin vào cái gọi là “phương pháp chữa trị” này và do đó không có ý định gây hại cho bất cứ ai bằng cách đăng bài về nó (nói cách khác, họ đang lan truyền thông tin sai lệch). Tuy nhiên, những người sản xuất “phương pháp chữa trị” này gần như chắc chắn biết rằng sản phẩm không có đặc tính chữa bệnh, việc họ quảng bá “phương pháp chữa trị thần kỳ” này là thông tin sai lệch. Ở đây, điều quan trọng cần lưu ý là mặc dù không có cách chữa khỏi HIV, nhưng việc điều trị có thể dẫn đến một cuộc sống lâu dài và khỏe mạnh. Ví dụ, hãy xem chiến dịch “Không phát hiện = Không lây truyền” (<https://i-base.info/u-equals-u/>) hoặc trang “Thông tin cơ bản” của UNAID (<https://www.unaids.org/en/frequently-asked-questions-about-hiv-and-aids>) để biết thêm thông tin..

Mặc dù việc hiểu được ý định của ai đó có thể hữu ích – ví dụ, nếu bạn biết một cá nhân hoặc tổ chức cụ thể nào đó đã cố tình đánh lừa mọi người trong quá khứ, bạn có thể cảnh báo cộng đồng về các hoạt động trước đây của họ nếu họ đang cố gắng lừa dối mọi người một lần nữa – nhưng việc xác định điều đó thường là không thể và việc cố gắng làm như vậy có thể tốn thời gian quý báu mà lẽ ra có thể được sử dụng tốt hơn để phản bác thông tin sai lệch hoặc có hại mà ai đó đã đăng tải.

Vì vậy, trong học phần này, chúng ta sẽ sử dụng thuật ngữ “thông tin sai lệch” để chỉ tất cả các hình thức thông tin không chính xác hoặc có hại..

Chống lại thông tin sai lệch trong cộng đồng của bạn

Hãy tưởng tượng bạn đang tham gia một nhóm trò chuyện với các thành viên khác trong cộng đồng và một người quen đang đăng bài về việc họ đã tìm ra nguồn gốc "thực sự" của HIV, họ nói đó là từ một phòng thí nghiệm của Mỹ.

Bạn sẽ làm gì?

Tôi vừa xem một video chứng minh HIV được tạo ra trong một phòng thí nghiệm của Mỹ.!

Chào bạn, mình thấy tin nhắn của bạn về việc HIV được tạo ra trong phòng thí nghiệm của Mỹ. Bạn có thể chia sẻ video đó với mình được không?

Nhắn tin riêng cho người này để hỏi thêm thông tin: Nếu họ không đăng liên kết trong nhóm chat, hãy yêu cầu họ gửi liên kết và bất kỳ nội dung nào khác mà họ cho là ủng hộ quan điểm của mình.

Tại sao nên nhắn tin riêng: Bạn không muốn bị coi là ủng hộ thuyết âm mưu này bằng cách hỏi thêm thông tin công khai.

Chắc chắn rồi, Đây nè.

Đã đến lúc tìm hiểu sâu hơn về thuyết âm mưu này.:

Ai là tác giả?

Họ đã được xác định chưa?

Họ có phải là nhà báo hay nhà khoa học có chuyên môn liên quan không? Hay họ chỉ là người có tầm ảnh hưởng hoặc người đã nổi tiếng trong việc lan truyền thông tin sai lệch?

Liệu họ có lợi ích tài chính nào trong việc quảng bá một câu chuyện hoặc quan điểm chính trị nhất định hay không?

Tác giả có liên kết với tổ chức nào (nếu có)?

Bài viết này được xuất bản khi nào?

Khoa học y tế là một quá trình liên tục, trong đó các lời khuyên có thể được cập nhật khá thường xuyên. Điều này là bình thường và được hiểu là một trong những điểm mạnh của y học hiện đại. Do đó, điều quan trọng là luôn kiểm tra ngày xuất bản của nội dung, vì nó có thể đã lỗi thời và do đó đưa ra lời khuyên không còn phù hợp nữa.

Mặc dù điều này ít liên quan đến trường hợp chúng ta đang phản bác một thuyết âm mưu, nhưng đó là một thói quen tốt nên hình thành.

Bài báo đó được đăng ở đâu?

Đó có phải là một ấn phẩm đáng tin cậy (như một hãng tin uy tín hoặc ấn phẩm khoa học) hay chỉ là một trang web có nội dung nhằm mục đích thu hút sự chú ý và được chia sẻ rộng rãi (còn gọi là "mồi câu nhấp chuột")?

Kiểm tra URL – ấn phẩm đó có thực sự là trang web như đã nêu hay chỉ là một trang web giả mạo?

Nội dung đó thuộc loại nào?

Đó là nội dung trả phí hay bài viết mang tính ý kiến cá nhân?

Họ có trích dẫn nguồn hay chỉ đưa ra những tuyên bố giật gân và thiếu căn cứ?

Họ có quảng bá các sản phẩm như "phương thuốc" giả hoặc các hành vi có hại khác ngoài thuyết âm mưu không?

Sau khi nghiên cứu nội dung này, bạn tin chắc rằng đó là thông tin sai lệch. Vậy bây giờ phải làm gì??

Thay vì chỉ trích người cùng cộng đồng, hãy mời họ tham gia:

Hãy cho họ cơ hội rút lại bài đăng của mình trong nhóm chat và hỗ trợ họ khi họ làm như vậy..

Hãy nhấn tin riêng cho họ, trình bày rõ những phát hiện của bạn và giải thích lý do tại sao bạn kết luận rằng thuyết âm mưu mà họ đang lan truyền là thông tin sai lệch, và điều này có thể gây hại cho chính họ và cộng đồng rộng lớn hơn như thế nào.

Chào mọi người, trước đây tôi đã đăng một video mà giờ tôi nhận ra là không đúng sự thật và tôi muốn gửi lời xin lỗi.

“Người làm video này không có chuyên môn y tế và đã từng bị tố cáo vì lan truyền thông tin sai lệch trước đây. Hơn nữa, tất cả những tuyên bố họ đưa ra trong video đều đã bị các tổ chức uy tín như WHO bác bỏ.

Ồ, có vẻ như tôi đã mắc sai lầm khi tin tưởng họ. Cảm ơn bạn đã cho tôi biết.!

Không sao cả. Cảm ơn bạn!

Nếu – vì bất kỳ lý do gì – họ từ chối, hãy đăng tải những phát hiện và lời giải thích của bạn về lý do tại sao thuyết âm mưu này là thông tin sai lệch vào nhóm chat.

Tài liệu tham khảo bổ sung: Trang này cung cấp các ví dụ thực tế hữu ích về cách nhận biết thông tin sai lệch và thông tin giả mạo <https://datadetoxkit.org/en/misinformation/fake-news/>

Phá bỏ và phòng ngừa thông tin sai lệch

Tình huống vừa nêu minh họa một quy trình được gọi là "bác bỏ thông tin sai lệch". Đó là khi bạn chứng minh rằng nội dung mà ai đó chia sẻ là không chính xác về mặt thực tế.

Bác bỏ thông tin sai lệch là một cách rất hữu ích để chống lại thông tin sai lệch, nhưng bạn không nhất thiết phải chờ đợi ai đó trong cộng đồng của mình chia sẻ thông tin sai lệch mới bắt đầu phản bác.

Phòng ngừa phản bác là một cách để chống lại thông tin sai lệch trước khi nó được các thành viên trong cộng đồng của bạn chia sẻ.

Một chiến lược khác là tạo và duy trì một tài liệu hoặc bảng tính về những thông tin sai lệch phổ biến trong cộng đồng của bạn mà bạn đã từng bác bỏ. Điều này có thể giúp bạn đẩy nhanh quá trình bác bỏ và cảnh báo trước trong tương lai, hoặc có thể được sử dụng như một nguồn tài liệu cộng đồng mà mọi người có thể tham khảo khi gặp phải nội dung mà họ cho là thông tin sai lệch.

Nguồn tham khảo bổ sung: Infodemiology là một nguồn tài liệu tuyệt vời để theo dõi các thông tin sai lệch đang thịnh hành. Mặc dù chủ yếu tập trung vào châu Mỹ và châu Âu, nhưng nó vẫn hữu ích cho người dân ở các quốc gia khác. <https://www.infodemiology.com>

Chào mọi người, có thể các bạn thấy một số người nói rằng thuốc kháng virus đang gây hại cho người bệnh. Tôi chỉ muốn cho mọi người biết rằng điều này không đúng - thuốc kháng virus đã được chứng minh là phương pháp điều trị HIV an toàn và hiệu quả. Nếu muốn biết thêm thông tin, đây là liên kết để tham khảo....

Việc này có thể đơn giản như việc thông báo cho cộng đồng của bạn biết rằng – ví dụ – có những thông tin sai lệch về thuốc kháng virus là “có hại” đang được lan truyền trên mạng, kèm theo lời giải thích ngắn gọn lý do tại sao tuyên bố này là sai..

5. Chống lại thông tin sai lệch đến từ bên ngoài cộng đồng của bạn

Dĩ nhiên, thông tin sai lệch không chỉ xuất phát từ cộng đồng của một người và thật không may là có rất nhiều người và tổ chức lan truyền thông tin sai lệch vì nhiều lý do khác nhau.

Mặc dù các chiến lược như bác bỏ thông tin sai lệch có thể hiệu quả trong việc chống lại thông tin sai lệch từ những người và tổ chức bên ngoài cộng đồng của bạn, nhưng nó có thể không hiệu quả bằng. Điều này là do những người hoặc tổ chức này có thể có quan điểm tôn giáo, chính trị hoặc thuyết âm mưu rất khó thay đổi chỉ trong một lần tương tác trực tuyến..

Vậy bạn có thể làm gì? Nhóm tư vấn cộng đồng của DHRP tại Việt Nam (V-CAT) đã chỉ cho chúng ta một cách để huy động lực lượng chống lại loại thông tin sai lệch này

Huy động lực lượng chống lại thông tin sai lệch

Tại tỉnh Bình Dương, Việt Nam, trên mạng xã hội lan truyền thông tin sai lệch rằng "đồng tính lây lan gây ra bệnh sốt xuất huyết do vi khuẩn" (Mpox). Để đối phó, V-CAT đã hợp tác với nhiều tổ chức cộng đồng, chính quyền y tế địa phương và các tổ chức y tế quốc tế trong một chiến dịch phản bác thông tin sai lệch quy mô lớn.

Thay vì trực tiếp đối đầu với những người lan truyền thông tin sai lệch này, các tổ chức tham gia chiến dịch đã quyết định "phủ sóng thông tin chính xác và khoa học". Chiến lược này bao gồm:

Làm việc với chính quyền y tế địa phương và các tổ chức quốc tế để xây dựng tài liệu chính xác về bệnh sốt xuất huyết do vi khuẩn. Các tài liệu này giải thích rõ ràng cách thức lây truyền bệnh sốt xuất huyết và nhấn mạnh việc lây truyền qua tiếp xúc gần với bất kỳ ai, bất kể xu hướng tình dục.

Chuyển thể các tài liệu chính xác này thành nội dung hấp dẫn như tờ rơi, infographic, video ngắn và bài báo dễ hiểu, được chia sẻ bởi các tổ chức cộng đồng và chính quyền y tế.

Các tổ chức cộng đồng và chính quyền y tế (với sự hỗ trợ từ các tổ chức quốc tế) cũng tổ chức các buổi nói chuyện và hội thảo cộng đồng cũng như đào tạo cho nhân viên y tế về bệnh sốt xuất huyết do vi khuẩn.

Và cuối cùng, họ phối hợp để tạo ra các nguồn tài liệu. Trong trường hợp này, cơ quan y tế địa phương đã thiết lập một đường dây nóng cung cấp tư vấn cho những người mắc bệnh Mpox cũng như thông tin cập nhật và chính xác về căn bệnh này.

Thành viên của V-CAT, người đã mô tả chiến dịch này, cho biết rằng nó "góp phần giảm bớt sự kỳ thị đối với cộng đồng LGBTIQ+, nâng cao nhận thức cộng đồng về phòng ngừa bệnh tật và ngăn chặn hiệu quả các tin đồn thất thiệt."

Tất nhiên, bạn có thể không có đủ nguồn lực để thực hiện một số hoạt động này hoặc sự hỗ trợ chính trị để phối hợp với các cơ quan y tế địa phương. Nếu vậy, hãy thử nghĩ xem bạn có thể làm gì với các công cụ hiện có: Bạn có thể hợp tác với các nhóm địa phương hoặc tổ chức toàn cầu nào khác? Bạn có thể tạo nội dung? Tổ chức buổi nói chuyện hoặc hội thảo? Bạn hoặc tổ chức của bạn có thể tạo ra những nguồn lực nào khác? Cũng không cần phải chờ đợi thông tin sai lệch lan rộng mới thực hiện nhiều hoạt động này. Trên thực tế, việc chuẩn bị trước sẽ giúp bạn chống lại thông tin sai lệch nhanh chóng và hiệu quả hơn.

Ví dụ: Thành lập một nhóm phản ứng nhanh hoặc nhóm trò chuyện để phối hợp với nhau chống lại thông tin sai lệch ngay khi nó xuất hiện. Đây sẽ là một cách hiệu quả để sử dụng tài liệu hoặc bảng tính về thông tin sai lệch phổ biến trong cộng đồng của bạn được đề cập trong phần về phòng ngừa và bác bỏ thông tin sai lệch!

Bạn cũng có thể báo cáo nội dung độc hại hoặc không đúng sự thật cho nền tảng mạng xã hội.

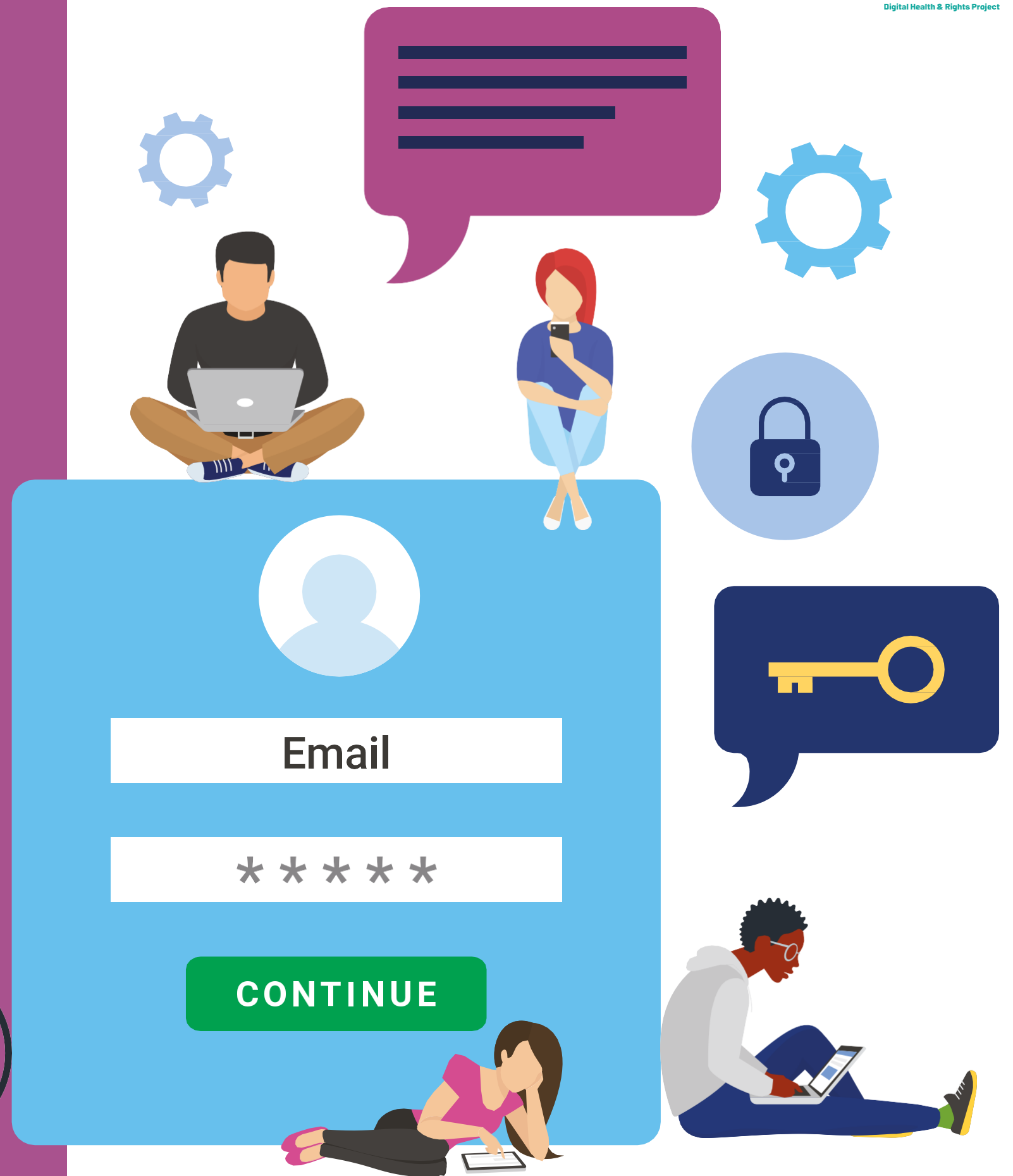
Đây là liên kết đến bảng tính chi tiết về những loại nội dung không đúng sự thật hoặc độc hại nào vi phạm điều khoản sử dụng của các trang mạng xã hội lớn (xem phụ lục 1).

6. Giữ an toàn khi trực tuyến

Đôi khi, việc chống lại thông tin sai lệch có thể dẫn đến các cuộc tấn công trực tuyến nhắm vào bạn hoặc tổ chức của bạn. Những cuộc tấn công này có thể bao gồm việc bạn hoặc các đại diện khác của tổ chức bị quấy rối trực tuyến, địa chỉ nhà hoặc thông tin cá nhân của bạn hoặc người khác bị đăng tải trực tuyến (được gọi là "doxxing"), thậm chí là bạo lực thể chất.

Cách tốt nhất để tránh điều này là giữ kín thông tin cá nhân của bạn và người khác. Nếu có thể, đừng sử dụng tài khoản mạng xã hội cá nhân của bạn khi phản bác thông tin sai lệch. Thay vào đó, hãy sử dụng tài khoản mạng xã hội của tổ chức bạn, hoặc một tài khoản dưới tên khác không liên quan đến bất kỳ thông tin cá nhân nào của bạn.

Để biết thêm thông tin và tài nguyên về cách tự bảo vệ mình trực tuyến, hãy xem Security in a Box: <https://securityinabox.org/en/>.

7. Tóm lại

Đây là phần cuối của mô-đun, giờ bạn đã có mọi thứ cần thiết để bắt đầu chống lại thông tin sai lệch!

Phụ lục

Nền tảng	Ví dụ về hoạt động gây hại	Bị cấm theo Điều khoản dịch vụ?		Văn bản chính sách	Liên kết đến chính sách có liên quan
Facebook	Bán các loại thuốc hoặc phương pháp điều trị HIV giả.	Có		“Chúng tôi không cho phép: Nội dung nhằm mục đích lừa đảo người dùng và/hoặc doanh nghiệp bằng các phương thức... Thực hành sức khỏe sai lệch [như] nội dung quảng bá các tuyên bố sức khỏe sai sự thật hoặc gây hiểu nhầm.”	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/fraud-scams
	Những tuyên bố cho rằng người nhiễm HIV hoặc người thuộc cộng đồng LGBTQI+, người bán dâm, người di cư hoặc các dân tộc thiểu số đang "lan truyền bệnh tật" hoặc kêu gọi bạo lực đối với các nhóm này.	Có		“Chúng tôi định nghĩa hành vi thù hận là những cuộc tấn công trực tiếp vào con người – chứ không phải các khái niệm hay thể chế – dựa trên những gì chúng tôi gọi là đặc điểm được bảo vệ (PC): chủng tộc, dân tộc, quốc tịch, khuyết tật, tôn giáo, đẳng cấp, khuynh hướng tình dục, giới tính, bản dạng giới và bệnh tật nghiêm trọng. Ngoài ra, chúng tôi coi tuổi tác là một đặc điểm được bảo vệ khi được đề cập cùng với một đặc điểm được bảo vệ khác. Chúng tôi loại bỏ những lời lẽ phi nhân tính, cáo buộc về hành vi vô đạo đức hoặc tội phạm nghiêm trọng, và những lời lẽ xúc phạm. Chúng tôi cũng loại bỏ những định kiến có hại, mà chúng tôi định nghĩa là những so sánh phi nhân tính đã được sử dụng trong lịch sử để tấn công, đe dọa hoặc loại trừ các nhóm cụ thể, và thường liên quan đến bạo lực ngoài đời thực. Cuối cùng, chúng tôi loại bỏ những lời lăng mạ nghiêm trọng, những biểu hiện khinh miệt hoặc ghê tởm, chửi bới và kêu gọi loại trừ hoặc phân biệt đối xử khi nhắm mục tiêu vào con người dựa trên các đặc điểm được bảo vệ.”	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/hate-speech/
	Hành vi quấy rối hoặc đe dọa một cá nhân hoặc nhóm người vì tình trạng nhiễm HIV của họ hoặc vì thông tin sai lệch về hoạt động, nghề nghiệp hoặc dân tộc của họ.	Có		“Hành vi bắt nạt và quấy rối xảy ra ở nhiều nơi và dưới nhiều hình thức khác nhau, từ việc đe dọa và tiết lộ thông tin cá nhân đến việc gửi tin nhắn đe dọa và liên lạc ác ý không mong muốn. Chúng tôi không dung thứ cho hành vi này vì nó khiến mọi người cảm thấy không an toàn và không được tôn trọng trên Facebook, Instagram và Threads. Chúng tôi xóa bỏ nội dung nhằm mục đích hạ thấp hoặc làm nhục người khác, ví dụ như những cáo buộc về hoạt động tình dục của ai đó.	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/bullying-harassment/
Instagram	Bán các loại thuốc "chữa khỏi" hoặc phương pháp điều trị HIV giả mạo.	Có		“Chúng tôi không cho phép: Nội dung nhằm mục đích lừa đảo người dùng và/hoặc doanh nghiệp bằng các phương thức... Thực hành sức khỏe sai lệch [như] nội dung quảng bá các tuyên bố sức khỏe sai sự thật hoặc gây hiểu nhầm.”	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/fraud-scams
	Hành vi quấy rối hoặc đe dọa một cá nhân hoặc nhóm người vì tình trạng nhiễm HIV của họ hoặc vì thông tin sai lệch về hoạt động, nghề nghiệp hoặc dân tộc của họ.	Có		“Chúng tôi định nghĩa hành vi thù hận là những cuộc tấn công trực tiếp vào con người – chứ không phải các khái niệm hay thể chế – dựa trên những gì chúng tôi gọi là đặc điểm được bảo vệ (PC): chủng tộc, dân tộc, quốc tịch, khuyết tật, tôn giáo, đẳng cấp, khuynh hướng tình dục, giới tính, bản dạng giới và bệnh tật nghiêm trọng. Ngoài ra, chúng tôi coi tuổi tác là một đặc điểm được bảo vệ khi được đề cập cùng với một đặc điểm được bảo vệ khác. Chúng tôi loại bỏ những lời lẽ phi nhân tính, cáo buộc về hành vi vô đạo đức hoặc tội phạm nghiêm trọng, và những lời lẽ xúc phạm. Chúng tôi cũng loại bỏ những định kiến có hại, mà chúng tôi định nghĩa là những so sánh phi nhân tính đã được sử dụng trong lịch sử để tấn công, đe dọa hoặc loại trừ các nhóm cụ thể, và thường liên quan đến bạo lực ngoài đời thực. Cuối cùng, chúng tôi loại bỏ những lời lăng mạ nghiêm trọng, những biểu hiện khinh miệt hoặc ghê tởm, chửi bới và kêu gọi loại trừ hoặc phân biệt đối xử khi nhắm mục tiêu vào con người dựa trên các đặc điểm được bảo vệ.”	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/fraud-scams
	Hành vi quấy rối hoặc đe dọa một cá nhân hoặc nhóm người vì tình trạng nhiễm HIV của họ hoặc vì thông tin sai lệch về hoạt động, nghề nghiệp hoặc dân tộc của họ.	Có		“Hành vi bắt nạt và quấy rối xảy ra ở nhiều nơi và dưới nhiều hình thức khác nhau, từ việc đe dọa và tiết lộ thông tin cá nhân đến việc gửi tin nhắn đe dọa và liên lạc ác ý không mong muốn. Chúng tôi không dung thứ cho hành vi này vì nó khiến mọi người cảm thấy không an toàn và không được tôn trọng trên Facebook, Instagram và Threads. Chúng tôi xóa bỏ nội dung nhằm mục đích hạ thấp hoặc làm nhục người khác, ví dụ như những cáo buộc về hoạt động tình dục của ai đó.	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/bullying-harassment/
WhatsApp	Bán các loại thuốc "chữa khỏi" hoặc phương pháp điều trị HIV giả mạo.	Có		“Chúng tôi không cho phép: Nội dung nhằm mục đích lừa đảo người dùng và/hoặc doanh nghiệp bằng các phương tiện... Các hoạt động y tế gây hiểu nhầm [như] nội dung quảng bá các tuyên bố sức khỏe sai sự thật hoặc gây hiểu nhầm.”	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/fraud-scams
	Những tuyên bố cho rằng người nhiễm HIV hoặc người thuộc cộng đồng LGBTQI+, người bán dâm, người di cư hoặc các dân tộc thiểu số đang "lan truyền bệnh tật" hoặc kêu gọi bạo lực đối với các nhóm này.	Có		“Không chia sẻ nội dung có thể gây hại nghiêm trọng cho người khác. Điều này bao gồm nội dung gây ra mối đe dọa đáng tin cậy đối với an toàn cộng đồng hoặc cá nhân, kích động bạo lực, tổ chức hoặc phối hợp các hoạt động bạo lực hoặc tội phạm, hoặc khuyến khích tự tử hoặc tự gây thương tích.”	https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/fraud-scams
X	Những tuyên bố cho rằng người nhiễm HIV hoặc người thuộc cộng đồng LGBTQI+, người bán dâm, người di cư hoặc các dân tộc thiểu số đang "lan truyền bệnh tật" hoặc kêu gọi bạo lực đối với các nhóm này.	Có		“Bạn không được trực tiếp tấn công người khác dựa trên chủng tộc, dân tộc, quốc tịch, đẳng cấp, khuynh hướng tình dục, giới tính, bản dạng giới, tôn giáo, tuổi tác, khuyết tật hoặc bệnh tật nghiêm trọng.”	https://help.x.com/en/rules-and-policies/hateful-conduct-policy
	Hành vi quấy rối hoặc đe dọa một cá nhân hoặc nhóm người vì tình trạng nhiễm HIV của họ hoặc vì thông tin sai lệch về hoạt động, nghề nghiệp hoặc dân tộc của họ.	Có		“Chúng tôi nghiêm cấm hành vi và nội dung quấy rối, làm nhục hoặc hạ thấp người khác, như được định nghĩa bên dưới. Xin lưu ý rằng, để giúp đội ngũ của chúng tôi hiểu rõ bối cảnh, đôi khi chúng tôi cần nghe trực tiếp từ người bị nhắm mục tiêu để đảm bảo chúng tôi có đủ thông tin cần thiết trước khi thực hiện các biện pháp xử lý thích hợp và tương xứng.”	https://help.x.com/en/rules-and-policies/abusive-behavior

Thư mục

K., Mjwana, N., Sandset, T., Ayeh, E., Dong, D. D., Large, K., Nininahazwe, C., Wafula, T., Were, N., Podmore, M., Maleche, A., & Caswell, G. (2023). Sức khỏe kỹ thuật số và quyền con người của thanh niên ở Ghana, Kenya và Việt Nam: Một nghiên cứu hành động tham gia định tính. *BMJ Global Health*, 8(5), e011254. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2022-011254>

Hiệp hội Dự án Sức khỏe và Quyền Kỹ thuật số. (2025). Trả giá cho kết nối: Quyền con người của thanh niên trong thời đại kỹ thuật số ở Colombia, Ghana, Kenya và Việt Nam. Báo cáo nghiên cứu. Coventry, Vương quốc Anh: Trung tâm Phương pháp Liên ngành, Đại học Warwick. <https://digitalhealthandrights.com/wp-content/uploads/2025/05/DHRP-UOW-report-April-2025-digital-final.pdf>.

Mjwana, N., Imalingat, T., Kpodo, I., & Pham, T. (2021). Sức khỏe và quyền kỹ thuật số: bối cảnh tại ba quốc gia: Ghana, Việt Nam, Kenya. Viện Nghiên cứu Phát triển và Quốc tế Sau đại học. <https://doi.org/10.71609/iheid-yy03-8d94>

Cách trích dẫn được đề xuất

Wilson, J. (2025). Mô-đun: Chống lại thông tin sai lệch. Coventry, Vương quốc Anh: Trung tâm Phương pháp luận Liên ngành, Đại học Warwick.

**UNIVERSITY
OF WARWICK**

DHRP
Digital Health & Rights Project

Economic
and Social
Research Council